

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ενημερωτικό Δελτίο Φεβρουαρίου - Μαρτίου 2023

Επισκόπηση Οικονομικών Ειδήσεων της Δημοκρατίας του Τατζικιστάν

Embassy of the Hellenic Republic / Economic & Commercial Office:

Leontievsky per. 4 – 123009 Moscow

Tel.: + 7 495 539 29 70 Fax: + 7 495 539 29 74

E-mail: ecocom-moscow@mfa.gr Website: agora.mfa.gr

Τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία € / Σομονί

1 ευρώ = 11,91 σομονί (31.03.2023)

Εξέλιξη της ισοτιμίας ευρώ / σομονί στο διάστημα 01.02.2023 – 31.03.2023:

Πηγή: <https://nbt.tj/ru/kurs/kurs.php/>, <https://eur.ru.currencyrate.today/tjs>

Συνοπτική οικονομική ενημέρωση

Μακροοικονομικοί δείκτες για τον Φεβρουάριο 2023

Πληθωρισμός Φεβρουαρίου	0,4%
Ετήσιος πληθωρισμός	4,5%
Νομισματική βάση, δις σομονί (Φεβρουάριος)	36.0
Μεσοπρόθεσμος στόχος πληθωρισμού	6% (±2%)

Εσωτερική αγορά

➤ **Ο προϋπολογισμός της χώρας για δεύτερη χρονιά παραμένει θετικός**

Το μέρος των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού του Τατζικιστάν για τον α' μήνα του έτους υλοποιήθηκε με πλεόνασμα 230 εκατ. σομονί (22,3 εκατ. \$ ΗΠΑ). Το πλεόνασμα του Ιανουαρίου του τρέχοντος έτους εξηγείται, καταρχάς, από την αύξηση των φορολογικών εσόδων στον προϋπολογισμό, ιδίως λόγω του φόρου εισοδήματος, του ΦΠΑ και των ειδικών φόρων κατανάλωσης.

Το συνολικό ύψος του κρατικού προϋπολογισμού τον Ιανουάριο του 2023 ανήλθε σε πάνω από 3,2 δις σομονί (311 εκατ. \$ ΗΠΑ), που είναι 7,7% περισσότερο από το αναθεωρημένο σχέδιο, αναφέρει το υπουργείο Οικονομικών της χώρας.

Τον Ιανουάριο του περασμένου έτους, ο προϋπολογισμός υλοποιήθηκε με πλεόνασμα κατά 7,1% (κατά 2,12 δις σομονί αντί για το προγραμματισμένο 1,97 δις σομονί).

Σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια (μέχρι το 2022) τα έσοδα του προϋπολογισμού δεν μπορούσαν να εκπληρωθούν συστηματικά το α' εξάμηνο του έτους λόγω υστέρησης των φορολογικών εσόδων τους πρώτους μήνες.

Την 1^η Ιανουαρίου 2022, τέθηκε σε ισχύ ο νέος Φορολογικός Κώδικας, με πιο συγχωρητικούς συντελεστές για ορισμένους φόρους. Για παράδειγμα, ο κανονικός συντελεστής ΦΠΑ, ο οποίος αποτελεί περισσότερο από το 40% των φορολογικών εσόδων του προϋπολογισμού, μειώθηκε από 18% σε 15%.

Ανεξάρτητοι ειδικοί υποστηρίζουν ότι η μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης τονώνει την αύξηση των φορολογικών εσόδων. Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, ο συνολικός όγκος του κρατικού προϋπολογισμού του Τατζικιστάν, το 2022, ανήλθε σε περίπου 36,4 δις σομονί (πάνω από 3,5 δις \$ ΗΠΑ), δηλαδή 3,8% περισσότερο από το αναθεωρημένο σχέδιο, ενώ η αύξηση των φορολογικών εσόδων του προϋπολογισμού πέρυσι ανήλθε σε 6,7%.

Οι αρχές υπολογίζουν σε αύξηση των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού το 2023 κατά 12,3% ή 4,1 δις σομονί, που σημαίνει ότι οι ετήσιες εισπράξεις της χώρας θα μπορούσαν να αυξηθούν στα 37,1 δις σομονί (3,6 δις \$ ΗΠΑ).

Οι δαπάνες του προϋπολογισμού για το 2023 έχουν προγραμματιστεί στα 38,1 δις σομονί, δηλαδή 4,5 δις σομονί περισσότερες σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό του περασμένου έτους.

Το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού του 2023 εκτιμάται ότι θα υπερβεί το 1 δις σομονί (0,8% του ΑΕΠ της χώρας).

Παρά το σχετικά υψηλό επίπεδο του ελλείμματος, η κυβέρνηση σχεδιάζει να αυξήσει τους μισθούς (για τους κρατικούς υπαλλήλους), τις συντάξεις και τις υποτροφίες, τις χρηματικές παροχές και αποζημιώσεις για τα ευάλωτα τμήματα του πληθυσμού, καθώς και να στηρίξει τα ιδρύματα κοινωνικής προστασίας.

Οι δαπάνες για κοινωνικούς τομείς έχουν προγραμματιστεί στο επίπεδο των 18,6 δις σομονί, που είναι σχεδόν το ήμισυ του συνολικού ύψους των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού.

Ωστόσο, φέτος η δημοσιονομική χρηματοδότηση σχεδόν όλων των κλάδων και τομέων αυξάνεται.

Πάνω από το ήμισυ του δημοσιονομικού ελλείμματος προβλέπεται να καλυφθεί με δάνεια από διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, καθώς και από άλλες πηγές (ιδιωτικοποίηση και μίσθωση κρατικής ιδιοκτησίας, κέρδος από τα μερίδια του κράτους σε διάφορες επιχειρήσεις, κέρδος από την πώληση γραμματίων, ελεύθερα κεφάλαια του δημοκρατικού προϋπολογισμού, εξοικονόμηση χρημάτων σε διαγωνισμούς για δημόσιες προμήθειες αγαθών, έργων και υπηρεσιών).

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230309/gosbyudzhzet-tadzhikistana-za-mesyats-perevipolnili-pochti-na-223-milliona-dollarov>

➤ **Η Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης θα παράσχει 50 εκατ. \$ ΗΠΑ στο Τατζικιστάν**

Το Υπουργείο Οικονομικών και η Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης (ADB) από κοινού θα αναπτύξουν το έργο «Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος και υποστήριξη στη διαχείριση του δημόσιου χρέους στη Δημοκρατία του Τατζικιστάν». Η ADB θα παράσχει 50 εκατ. \$ ΗΠΑ στη χώρα για αυτό το έργο.

Κύριος στόχος του προγράμματος είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για νέους και γυναίκες, η βελτίωση του λογιστικού συστήματος για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η ανάπτυξη της ψηφιοποίησης και του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Η ADB είναι ο κύριος χρηματοδοτικός χορηγός του Τατζικιστάν, με συνολική βοήθεια άνω των 2,5 δις \$ ΗΠΑ, συμπεριλαμβανομένων άνω των 1,9 δις \$ ΗΠΑ σε επιχορηγήσεις.

Η στρατηγική εταιρικής σχέσης ADB 2021-2025 με το Τατζικιστάν εστιάζει σε τρεις στρατηγικές προτεραιότητες: διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της κατανομής και κινητοποίησης πόρων, αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας μέσω της ανάπτυξης ανθρώπινου κεφαλαίου και προώθηση βελτιωμένου βιοτικού επιπέδου μέσω των επενδύσεων στην οικονομία της γης.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230310/abr-dlya-uluchsheniya-biznes-sredi-v-tadzhikistane-dast-50-millionov>

➤ **Ο μέσος μισθός στο Τατζικιστάν μειώθηκε σχεδόν κατά 13%**

Ο μέσος μηνιαίος ονομαστικός μισθός στο Τατζικιστάν, τον Ιανουάριο 2023, ανήλθε σε 1.878 σομονί (184 \$ ΗΠΑ), που είναι 12,3% λιγότερος σε σύγκριση με το Δεκέμβριο 2022, σύμφωνα με την τελευταία στατιστική έκθεση "Κοινωνικοοικονομική κατάσταση στη Δημοκρατία του Τατζικιστάν", ενώ ο κατώτατος μισθός στη δημοκρατία είναι 600 σομονί (55 \$).

Σχετικά υψηλούς μισθούς τον πρώτο μήνα του τρέχοντος έτους έλαβαν υπάλληλοι τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών, όπου ο μέσος μισθός είναι 4.861 σομονί (477 \$ ΗΠΑ), οι χαμηλότεροι μισθοί παραμένουν στους εργαζόμενους του αγροτικού τομέα με 838 σομονί (82 \$ ΗΠΑ).

Το εργατικό δυναμικό (απασχολούμενοι και επίσημα εγγεγραμμένοι άνεργοι) στη χώρα τον Ιανουάριο τρέχοντος έτους ανήλθε σε περίπου 2,6 εκατ. άτομα, μεταξύ των οποίων 52 χιλ. άτομα, τα οποία έχουν την ιδιότητα του ανέργου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι από 10 εκατ. πολίτες του Τατζικιστάν, πάνω από 2 εκατ., σύμφωνα με διάφορες πηγές, απασχολούνται εκτός της χώρας. Κύριος λόγος για την εκροή εργατικού δυναμικού είναι η έλλειψη εργασίας με αξιοπρεπή μισθό. Ο μέσος μηνιαίος μισθός στο Τατζικιστάν παραμένει στο χαμηλότερο επίπεδο μεταξύ των χωρών της Κεντρικής Ασίας.

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, στις αρχές του β' εξαμήνου 2022, ο μέσος μισθός στο Καζακστάν ήταν 650 \$, στο Τουρκμενιστάν - 383 \$, στο Ουζμπεκιστάν - 335 \$, στο Κιργιστάν - 280 \$ και στη Ρωσία - 828 \$ ΗΠΑ.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230322/srednyaya-zarplata-v-tadzhikistane-snizilas-pochti-na-13>

➤ **Διατήρηση της σταθερότητας του εθνικού νομίσματος**

Σύμφωνα με την Εθνική Τράπεζα του Τατζικιστάν, το 2022 η τράπεζα συνέχισε τη συναλλαγματική πολιτική με βάση το καθεστώς της «κυμαινόμενης διαχειριζόμενης συναλλαγματικής ισοτιμίας, χωρίς να καθορίζει και να δηλώνει όρια για την αλλαγή της συναλλαγματικής ισοτιμίας». Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η επίσημη συναλλαγματική ισοτιμία του σομονί έναντι του δολαρίου ΗΠΑ ενισχύθηκε κατά 9,7% (από 11,3 στις 31/12/2021 σε 10,24 σομονί στις 31/12/2022).

Κατά το 2022, η συναλλαγματική ισοτιμία του εθνικού νομίσματος ήταν σταθερή και έναντι ελεύθερα μετατρέψιμων νομισμάτων και νομισμάτων των εταιρών, συμπεριλαμβανομένης της τουρκικής λίρας, ενισχύθηκε κατά 36,5%, έναντι του ρουβλίου Λευκορωσίας κατά 31,2% και του τένγκε Καζακστάν κατά 16,7%, του κινεζικού γουάν κατά 15,9%, του ευρώ κατά 14,9%, του ουζμπεκικού σομ κατά 12,9%, το σουμ Κιργιζίας κατά 10,7%, του δολαρίου ΗΠΑ κατά 9,7% και το ρούβλι Ρωσίας κατά 4,1%.

Πηγή: <https://nbt.tj/ru>

➤ **Τραπεζικό σύστημα πληρωμής**

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Εθνικής (Κεντρικής) Τράπεζας της χώρας, στις 31 Δεκεμβρίου 2022, ο αριθμός των τραπεζικών καρτών που εκδόθηκαν σε κυκλοφορία ανήλθε σε 5,1 εκατ., σημειώνοντας αύξηση 45,5% σε σύγκριση με 2021. Ο συνολικός αριθμός ηλεκτρονικών πορτοφολιών των πιστωτικών ιδρυμάτων ανέρχεται σε 6,3 εκατ. τεμ., δηλαδή 2,8 εκατ. περισσότερα από την ημερομηνία πέρυσι (79,1 %).

Το 2022, τα 21 πιστωτικά ιδρύματα εγκατέστησαν 312 μονάδες ΑΤΜ (συνολικός αριθμός 1.724) και 1.126 μονάδες ηλεκτρονικά τερματικά (συνολικός αριθμός 6.004) για την παροχή υπηρεσιών στους κατόχους καρτών πληρωμής.

Το 2022, πραγματοποιήθηκαν 33,4 εκατ. συναλλαγές χωρίς μετρητά για πληρωμή αγαθών και υπηρεσιών ύψους 8,2 δις σομονί σε εμπορικά ιδρύματα και σημεία παροχής υπηρεσιών της χώρας μέσω ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής (κάρτες πληρωμής και ηλεκτρονικά πορτοφόλια), και είναι 46,3% περισσότερο σε αριθμό και 2,3 φορές περισσότερο σε όγκο συναλλαγών σε σχέση με το 2021.

Πηγή: <https://nbt.tj/ru/news/543805/>

➤ **Το Τατζικιστάν μείωσε τις εισαγωγές αλευριού, ρυζιού και πατάτας**

Το 2022, το Τατζικιστάν μείωσε τις εισαγωγές σιταριού, αλεύρου, ρυζιού και πατάτας, για να καλύψει τις ανάγκες του πληθυσμού της δημοκρατίας, αναφέρει η Επιτροπή Επισιτιστικής Ασφάλειας της χώρας.

Το 2022, το Τατζικιστάν αγόρασε από το εξωτερικό, κυρίως από το Καζακστάν, 918,5 χιλ. τόνους σίτου, δηλαδή 37 χιλιάδες τόνους λιγότερο από το 2021. Σύμφωνα με το Υπουργείο Γεωργίας, το 2022, η συγκομιδή σιταριού ανήλθε σε περισσότερους από 900 χιλ. τόνους, και μέχρι το 2025, αναμένεται να αυξηθεί στους 1,14 εκατ. τόνους. Παράλληλα, κατά το διάστημα αυτό, οι εισαγωγές σιταριού θα αυξηθούν επίσης στους 1,27 εκατ. τόνους.

Πέρυσι, οι εισαγωγές αλευριού ανήλθαν σε 63 χιλ. τόνους, δηλαδή 1,5 χιλ. τόνους λιγότερο από το 2021. Υπάρχουν αρκετές επιχειρήσεις αλευροποίησης στη δημοκρατία σήμερα, οι οποίες όχι μόνο καλύπτουν τη ζήτηση του πληθυσμού σε αυτό το προϊόν, αλλά πραγματοποιούν ακόμη και εξαγωγή.

Το Τατζικιστάν σχεδιάζει να μειώσει ετησίως τον όγκο των εισαγωγών αλεύρου σίτου σε 48 χιλ. τόνους το 2025, και να αυξήσει την παραγωγή αλεύρου έως και 963 χιλ. τόνους.

Το 2022, η παραγωγή αλεύρου ανήλθε σε περισσότερους από 800 χιλ. τόνους, και έχει υπερβεί τις ανάγκες πληθυσμού της δημοκρατίας και διασφαλίζει πλήρως την επισιτιστική ασφάλεια προς αυτή την κατεύθυνση.

Πέρυσι το Τατζικιστάν αγόρασε 26,7 χιλ. τόνους ρύζι, δηλαδή 5 χιλ. τόνους λιγότερο από το 2021.

Τα τελευταία χρόνια, το Τατζικιστάν παράγει 120-140 χιλ. τόνους ρυζιού. Σύμφωνα με αυτόν τον δείκτη, η δημοκρατία βρίσκεται στην 4^η θέση μεταξύ των χωρών της Κεντρικής Ασίας, και σκοπεύει να αυξήσει την παραγωγή ρυζιού μέσω της δεύτερης σποράς στα χωράφια που απαλλάσσονται από την πρώτη συγκομιδή σιτηρών τον Μάιο-Ιούνιο, καθώς και με την αύξηση της απόδοσης ανά εκτάριο.

Επί του παρόντος, η μέση απόδοση ρυζιού στο Τατζικιστάν φτάνει τους 5 τόνους ανά 1 εκτάριο και σύμφωνα με αυτόν τον δείκτη, η δημοκρατία κατέχει μία από τις κορυφαίες θέσεις μεταξύ των χωρών της ΚΑΚ.

Το 2022 πάνω από 1 εκατ. τόνοι πατάτας καλλιεργήθηκαν στο Τατζικιστάν, και σύμφωνα με τα πρότυπα κατανάλωσης, αυτό θα πρέπει να είναι αρκετό για 10 εκατ. ανθρώπους.

Σύμφωνα με την Επιτροπή για την Επισιτιστική Ασφάλεια του Τατζικιστάν, το 2022, οι εισαγωγές πατάτας ανήλθαν σε μόλις 2,8 χιλ. τόνους, δηλαδή 12,5 χιλ. τόνους λιγότερο από το 2021. Σύμφωνα με την πρόβλεψη των κύριων μακροοικονομικών δεικτών της Δημοκρατίας για το 2023-2025, σχεδιάζεται να αυξηθεί η παραγωγή πατάτας σε 1,125 εκατ. τόνους και να εγκαταλειφθεί πλήρως η εισαγωγή της.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230202/tadzhikistan-sokratil-import-muki-risa-i-kartofelya-golodat-ne-budem>

➤ **Αποθέματα χρυσού του Τατζικιστάν**

Τα αποθέματα χρυσού της Εθνικής Τράπεζας του Τατζικιστάν αυξήθηκαν κατά 4 τόνους το 2022, και ο συνολικός όγκος αποθεμάτων χρυσού μέχρι τις αρχές του Β' τριμήνου του 2022 ανήλθε σε 17,19 τόνους, αξίας περίπου 1,1 δις \$ ΗΠΑ.

Σύμφωνα με την έκθεση του Παγκόσμιου Συμβουλίου Χρυσού, οι παγκόσμιες κεντρικές τράπεζες αγόρασαν 1.136 τόνους χρυσού το 2022, που ήταν το υψηλότερο επίπεδο από το 1967, και το εξηγούν με την «γεωπολιτική αβεβαιότητα και υψηλό πληθωρισμό». Οι πιο ενεργοί αγοραστές χρυσού το 2022 ήταν οι χώρες της Μέσης Ανατολής: Αίγυπτος (47 τόνοι), Κατάρ (35 τόνοι), Ιράκ (34 τόνοι), ΗΑΕ (25 τόνοι) και Ομάν (2 τόνοι), αλλά και της Κεντρικής Ασίας.

Η χώρα με τα μεγαλύτερα αποθέματα χρυσού στην Κεντρική Ασία είναι το Καζακστάν με 368,12 τόνους, μετά είναι το Ουζμπεκιστάν με 337,47 τόνους (+34 τόνους το 2022), και το Κιργιστάν με 10,19 τόνους (+6 τόνους).

Οι παγκόσμιοι ηγέτες σε αποθέματα χρυσού είναι οι ΗΠΑ (8,1 χιλ. τόνοι), η Γερμανία (3,4 χιλ. τόνοι), η Ιταλία (2,5 χιλ. τόνοι), η Γαλλία (2,4 χιλ. τόνοι), η Ρωσία (2,3 χιλ. τόνοι).

Στη χώρα ανακαλύφθηκαν 10 νέα κοιτάσματα χρυσού, που βρίσκονται στο κεντρικό τμήμα του Τατζικιστάν και στην Αυτόνομη Περιφέρεια Γκόρνο-Μπανταχσάν, τα αποθέματα των οποίων θα προσδιοριστούν με ακρίβεια μόνο μετά από κατάλληλες μελέτες. Επιπλέον, εντοπίστηκαν 13 θέσεις

προσχωσιγενούς χρυσού συνολικού μήκους 52,5 χιλ. και οι τοποθεσίες αυτές προσφέρθηκαν στο Υπουργείο Οικονομικών για την έκδοση αδειών εξόρυξης με χειροτεχνικές και ελεύθερες μεθόδους. Νωρίτερα, το Υπουργείο Βιομηχανίας του Τατζικιστάν ανέφερε ότι υπάρχουν μεγάλα αποθέματα χρυσού στα έγκατα της δημοκρατίας. Ο κύριος εξορύκτης χρυσού στο Τατζικιστάν είναι η τατζικέζικο-κινεζική κοινοπραξία Zarafshon, η οποία αντιπροσωπεύει περίπου το 70 % του συνολικού όγκου εξόρυξης του μετάλλου.

Πηγή: <https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230206/wgc-zolotie-zapasi-natsbanka-tadzhikistana-v-2022-godu-virosli-na-4-tonni>, <https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230201/v-tadzhikistane-obnaruzheni-10-novich-mestorozhdenii-zolota>

➤ **Οι μεγαλύτερες μη κερδοφόρες κρατικές επιχειρήσεις του Τατζικιστάν**

Το Υπουργείο Οικονομικών του Τατζικιστάν παρουσίασε στοιχεία σχετικά με τις 21 κρατικές μη κερδοσκοπικές επιχειρήσεις.

Πρώτη στη λίστα είναι η πρώην εταιρεία ηλεκτρικής ενέργειας Barki Tojik, η οποία διαχειρίζεται επί του παρόντος τη δυναμικότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αποκλειστικά ως Ανοικτή Μετοχική Εταιρεία (OJSC), το συνολικό χρέος της οποίας, λαμβανομένων υπόψη των δανείων, ξεπερνά τα 32 δις σομονί (3 δις \$ ΗΠΑ).

Ακολουθεί ο εθνικός αερομεταφορέας Tajik Air, ο οποίος, λόγω τεχνικών και οικονομικών προβλημάτων, δεν εκτελεί τακτικές πτήσεις από τον Σεπτέμβριο του 2020, και τα χρέη του υπολογίζονται στα 40 εκατ. \$ ΗΠΑ.

Ακολουθούν οι OJSC "Tajik Aluminium Company" (100% κρατική συμμετοχή), OJSC "Rogun" (95%), OJSC "Tajiktelecom" (95%), θυγατρικές της "Barki Tojik" (100%), OJSC "Tajiktransgaz" (100%), Dushanbe International Airport OJSC (100%), Tajik Cement OJSC (100%).

Σύμφωνα με επίσημες στατιστικές, στη δημοκρατία είναι εγγεγραμμένες περίπου 800 επιχειρήσεις με κρατικό κεφάλαιο. Ο αριθμός των μη κερδοφόρων επιχειρήσεων του συνολικού αριθμού ήταν περίπου 23%. Περισσότερες από τις μισές μη κερδοφόρες επιχειρήσεις βρίσκονται στη Ντουσάνμπε και σε γειτονικές περιοχές και πόλεις. Πρόκειται κυρίως για επιχειρήσεις στον τομέα της εξόρυξης, των κατασκευών, των μεταφορών και των επικοινωνιών.

Γενικά, τα χρέη όλων των επιχειρήσεων και οργανισμών στο Τατζικιστάν στις αρχές του β' εξαμήνου του 2022 ανέρχονταν σε λίγο περισσότερο από 53,5 δις σομονί (5,2 δις \$ ΗΠΑ).

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230223/nazvani-samie-ubitochnie-gosudarstvennie-predpriyatiya-tadzhikistana>

➤ **Ο αριθμός των Τατζικών που έφυγαν για να εργαστούν στη Ρωσία αυξήθηκε κατά 51,8%**

Σύμφωνα με τα στοιχεία της FinExpertiza, το 2022, μεταξύ όλων των αλλοδαπών που ήρθαν στη Ρωσία για να εργαστούν, το μεγαλύτερο μερίδιο είχε την υπηκοότητα του Ουζμπεκιστάν (41,9%, ή 1,45 εκατ. άτομα), περισσότερο από το ένα τέταρτο ήταν ιθαγενείς του Τατζικιστάν (28,4%, ή 986,7 χιλ. άτομα), στην τρίτη θέση ήταν οι μετανάστες από το Κιργιστάν (16,2%, ή 562,6 χιλ. άτομα).

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/society/20230222/finexpertiza-chislo-viehavshih-na-zarabotki-v-rossiyu-tadzhikistantsev-uvelichilos-na-518>

➤ **Η Παγκόσμια Τράπεζα βελτιώνει την πρόσβαση στο νερό για τους χωρικούς του Τατζικιστάν**

Από το 1996, η Παγκόσμια Τράπεζα έχει παράσχει πάνω από 2,72 δις \$ ΗΠΑ σε επιχορηγήσεις, δάνεια με ευνοϊκούς όρους και καταπιστευματικά κεφάλαια (trust funds) στο Τατζικιστάν, και είναι αποφασισμένη να συνεχίσει να στηρίζει τη χώρα καθώς επιδιώκει να βελτιώσει τη ζωή και να ανταποκριθεί στις προσδοκίες του νέου και αυξανόμενου πληθυσμού της. Ενώ επί του παρόντος χρηματοδοτεί 24 έργα στο Τατζικιστάν συνολικού ύψους 1,54 δις \$ ΗΠΑ.

Ένα νέο σύστημα ύδρευσης τέθηκε σε λειτουργία τον Φεβρουάριο στην περιοχή Khatlon, η κατασκευή του οποίου υποστηρίχθηκε από την Παγκόσμια Τράπεζα. Ως αποτέλεσμα, 40.000 κάτοικοι του χωριού απέκτησαν πρόσβαση σε ασφαλώς διαχειριζόμενες υπηρεσίες ύδρευσης. Στην

περιοχή Khatlon υπάρχει το υψηλότερο επίπεδο φτώχειας και ανεπαρκής πρόσβαση σε καθαρό νερό, αποχέτευση και υγιεινή (WASH).

Η αποκατάσταση του συστήματος ύδρευσης Chilla κατέστη δυνατή με την υποστήριξη του Rural Water Supply and Sanitation Project, που χρηματοδοτήθηκε από επιχορήγηση 58 εκατ. \$ ΗΠΑ από τη Διεθνή Ένωση Ανάπτυξης (IDA). Περίπου 400.000 άτομα, κυρίως παιδιά, αναμένεται να επωφεληθούν από την υποστήριξη του έργου με πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό και περίπου 100.000 άτομα, κυρίως παιδιά, θα επωφεληθούν από επενδύσεις σε εγκαταστάσεις WASH και εκπαίδευση υγιεινής στα σχολεία.

Εκτός από τις επενδύσεις υποδομής, το έργο υποστηρίζει επίσης τις συνεχιζόμενες μεταρρυθμίσεις στον τομέα των υδάτων ενισχύοντας τους οργανισμούς διαχείρισης των υδάτων σε περιοχές-στόχους για τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών.

Η τρέχουσα επένδυση της Παγκόσμιας Τράπεζας στον τομέα ύδρευσης και άρδευσης στο Τατζικιστάν είναι 163 εκατ. \$ ΗΠΑ.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/society/20230215/vsemirnii-bank-v-tadzhikistane-uluchshaet-dostup-selchan-k-vode>

➤ **Με τα τεράστια απόθεμα φωσφορικών αλάτων δεν ασχολείται κανείς**

Το Τατζικιστάν έχει τεράστια απόθεμα φωσφορικών αλάτων, αλλά κανείς δεν ασχολείται με την εξόρυξη τους, αναφέρει η γενική Διεύθυνση Γεωλογίας της χώρας. Τα προβλεπόμενα αποθέματά τους είναι πάνω από 65 εκατ. τόνους.

Οι φωσφορίτες του Τατζικιστάν περιέχουν διάφορα στοιχεία στη σύνθεσή τους - τα μικρολιπάσματα, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή φωσφορικών πετρωμάτων και την υπερφωσφορικών. Η γεωργία του Τατζικιστάν έχει απόλυτη ανάγκη από αυτά τα λιπάσματα και τα αγοράζει σε μεγάλους όγκους από ξένες χώρες.

Να σημειωθεί ότι αυτή τη στιγμή στο Τατζικιστάν καμία εταιρεία δεν ασχολείται με την εξόρυξη φωσφορικών αλάτων και την επεξεργασία τους.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230201/v-tadzhikistane-ogromnii-zapas-fosforitov-no-dobichei-nikto-ne-zanimaetsya>

Εξωτερική Αγορά

➤ **Το Τατζικιστάν μείωσε σημαντικά το εξωτερικό εμπόριο**

Ο κύκλος εργασιών εξωτερικού εμπορίου του Τατζικιστάν τον Ιανουάριο-Φεβρουάριο του 2023 ανήλθε σε λίγο πάνω από 1 δις \$ ΗΠΑ, δηλαδή 124 εκατ. \$ ΗΠΑ λιγότερο από την ίδια περίοδο του 2022, αναφέρει η Στατιστική Υπηρεσία της χώρας.

Το εμπορικό ισοζύγιο παραμένει αρνητικό καθώς οι εισαγωγές υπερέβησαν τις εξαγωγές κατά σχεδόν 556 εκατ. \$ ΗΠΑ.

Οι εξαγωγές προϊόντων ανήλθαν σε 231 εκατ. \$ ΗΠΑ, δηλαδή σχεδόν 50 εκατ. \$ ΗΠΑ λιγότερες σε σχέση με τον περυσινό Ιανουάριο-Φεβρουάριο.

Οι περισσότερες εξαγωγές αντιστοιχούσαν σε ορυκτά προϊόντα (τσιμέντο, ηλεκτρισμός, μέταλλευμα, συμπυκνώματα κ.λπ.), πολύτιμα και ημιπολύτιμα μέταλλα και πέτρες, μη πολύτιμα μέταλλα (αλουμίνιο) και προϊόντα από αυτά, υφαντικές ύλες και προϊόντα από αυτά.

Οι κύριοι εξαγωγικοί εταίροι του Τατζικιστάν ήταν: το Καζακιστάν με 30,6% των συνολικών εξαγωγών αγαθών, η Κίνα με 24,9%, η Τουρκία με 12,9% και η Ρωσία με 10%.

Οι εισαγωγές αγαθών για αυτήν την περίοδο ανήλθαν σε 787 εκατ. \$ ΗΠΑ, δηλαδή 75 εκατ. \$ ΗΠΑ λιγότερες σε σύγκριση με τον Ιανουάριο-Φεβρουάριο 2022.

Στη χώρα εισάγονται κυρίως πετρελαϊκά προϊόντα, υγροποιημένο αέριο, άνθρακας, μηχανήματα και εξοπλισμός, βασικά μέταλλα και προϊόντα από αυτά, προϊόντα χημικής βιομηχανίας, προϊόντα φυτικής προέλευσης και παρασκευασμένα τρόφιμα.

Οι εισαγωγές αγαθών πραγματοποιήθηκαν κυρίως από Ρωσία (27,1%), Καζακστάν (19,8%), Κίνα (18,4%).

Το Τατζικιστάν το πρώτο δίμηνο του τρέχοντος έτους είχε εμπορικές σχέσεις με 90 χώρες του κόσμου. Οι κύριοι εμπορικοί εταίροι της δημοκρατίας ήταν η Ρωσία (23,2% στο εξωτερικό εμπόριο), το Καζακστάν (22,2%) και η Κίνα (19,9%).

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230316/tadzhikistan-zametno-sokratil-vneshnyuyu-torgovlyu>

➤ **Ο όγκος εμπορίου Τατζικιστάν-Ρωσίας κατέγραψε επίπεδα ρεκόρ**

Η Ρωσία παραμένει να είναι ένας από τους βασικούς εμπορικούς εταίρους της δημοκρατίας, και το 2022, ο εμπορικός κύκλος εργασιών μεταξύ Τατζικιστάν και Ρωσίας αυξήθηκε κατά 23% σε σύγκριση με ένα χρόνο νωρίτερα και ανήλθε σε 1,7 δις \$ ΗΠΑ, σπάζοντας το ρεκόρ στην ιστορία των εμπορικών σχέσεων.

Τον Μάρτιο πραγματοποιήθηκε στο Ντουσανμπέ η 9^η Διάσκεψη για τη διαπεριφερειακή συνεργασία μεταξύ Τατζικιστάν και Ρωσίας, όπου προτάθηκε η δημιουργία ενός κοινού επενδυτικού ταμείου «Τατζικιστάν - Ρωσία», για την υλοποίηση κοινών έργων. Εκπρόσωποι περισσότερων από 200 ρωσικών εταιρειών από 16 περιοχές συμμετείχαν στη Διάσκεψη.

Η Ρωσία κατέχει μία από τις κορυφαίες θέσεις όσον αφορά τις επενδύσεις στην οικονομία του Τατζικιστάν. Το συνολικό ποσό των συσσωρευμένων επενδύσεων υπερβαίνει το 1,5 δις \$ ΗΠΑ.

Η Ρωσία ενδιαφέρεται να εισάγει μεταλλεύματα ψευδάργυρο, φρούτα, ενδύματα, και είναι έτοιμη να εξαγει γεωργικά αγαθά, προϊόντα ξυλουργίας και μεταλλουργίας, οχήματα, και προϊόντα της χημικής βιομηχανίας. Το 2022, το μερίδιο των εθνικών νομισμάτων στους αμοιβαίους διακανονισμούς μεταξύ των εταιρειών των δύο χωρών αυξήθηκε σημαντικά και αυτή η διαδικασία συνεχίζεται.

Όπως δήλωσε ο πρωθυπουργός του Τατζικιστάν στη Διάσκεψη, το δυναμικό της εμπορικής, οικονομικής, επιστημονικής και τεχνικής συνεργασίας Τατζικιστάν-Ρωσίας απέχει πολύ από το να αξιοποιηθεί πλήρως. Το θέμα της αποκατάστασης της ιστορικής συνεργασίας μεταξύ των χωρών γίνεται όλο και πιο σημαντικό με την δημιουργία ενοποιημένων αλυσίδων παραγωγής και βιομηχανικών δεσμών.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230304/tadzhiksko-rossiiskii-tovarooborot-pobil-rekord-no-eto-etshe-ne-predel>

➤ **Το εξωτερικό χρέος του Τατζικιστάν το 2022 μειώθηκε κατά 15,4 εκατ. \$ ΗΠΑ**

Ο συνολικός όγκος του εξωτερικού χρέους του Τατζικιστάν την 1^η Ιανουαρίου 2023 ανήλθε σε 3,228 εκατ. \$ ΗΠΑ, αναφέρει το Υπουργείο Οικονομικών της Δημοκρατίας του Τατζικιστάν, ενώ στις αρχές του 2022, το εξωτερικό χρέος της χώρας ανερχόταν σε 3,243 εκατ. \$ ΗΠΑ, που σημαίνει ότι το εξωτερικό χρέος του Τατζικιστάν μειώθηκε κατά 15,4 εκατ. \$ ΗΠΑ.

Πάνω από το 95,6% του χρέους πέφτει στο άμεσο δημόσιο χρέος, το οποίο διασφαλίζει την παροχή υπηρεσιών της κυβέρνησης της δημοκρατίας (δάνεια με ευνοϊκούς όρους για τη χρηματοδότηση έργων δημόσιων επενδύσεων).

Το μερίδιο των χρεών μεμονωμένων ιδρυμάτων, οργανισμών και εταιρειών που προσελκύθηκαν με την κρατική εγγύηση είναι 140,7 εκατ. \$ ΗΠΑ.

Στην μείωση του όγκου του εξωτερικού χρέους συνέβαλε η μείωση του άμεσου δημόσιου χρέους κατά περίπου 65 εκατ. \$ ΗΠΑ.

Επιπλέον, η Εθνική Τράπεζα του Τατζικιστάν κατάφερε να κλείσει πλήρως τα χρέη της προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Κίνα και την Ισλαμική Τράπεζα Ανάπτυξης κατά το 2022.

Η Κινεζική Τράπεζα Εξαγωγών-Εισαγωγών παραμένει ο κύριος εξωτερικός πιστωτής του Τατζικιστάν, με ποσό πάνω από 1 δις \$ ΗΠΑ.

Υπάρχουν επίσης σχετικά μεγάλα χρέη προς διεθνείς οργανισμούς, ήτοι την Παγκόσμια Τράπεζα, την Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ισλαμική Τράπεζα

Ανάπτυξης, καθώς και ευρωομόλογα (500 εκατ. \$ ΗΠΑ), τα οποία προσελκύνθηκαν το 2017 για την ολοκλήρωση της κατασκευής του υδροηλεκτρικού σταθμού Rogun.

Σύμφωνα με το νόμο για τον κρατικό προϋπολογισμό, το 2023 προγραμματίζεται η εξυπηρέτηση του κύριου εξωτερικού χρέους ύψους άνω των 2.347 εκατ. σομονί (230 εκατ. \$ ΗΠΑ).

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230217/vneshnii-dolg-tadzhikistana-v-minuvshem-godu-sokratilsya-na-154-milliona-dollarov>

➤ **Εξαγωγή πρωτογενούς αλουμινίου**

Η παραγωγή πρωτογενούς αλουμινίου στο Τατζικιστάν το 2022 ανήλθε σε 62 χιλ. τόνους, που είναι 2,5% περισσότερο από το 2021, σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης και Εμπορίου, και οι εξαγωγές αυτού του μετάλλου έφτασαν τους 51 χιλ. τόνους αξίας περίπου 140 εκατ. \$ ΗΠΑ.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η παραγωγή αυτού του μετάλλου στο Τατζικιστάν πραγματοποιείται από την OJSC Tajik Aluminium Company, μία από τις μεγαλύτερες στην ΚΑΚ και μοναδικό παραγωγό αλουμινίου στην Κεντρική Ασία. Το εργοστάσιο κατασκευάστηκε τη δεκαετία του '60-'70 από εργάτες από ολόκληρη την Σοβιετική Ένωση, και παραμένει να είναι η μεγαλύτερη βιομηχανική επιχείρηση στο Τατζικιστάν μέχρι σήμερα. Η δυναμικότητα του εργοστασίου είναι 517 χιλ. τόνοι ετησίως. Η παραγωγή το 2017 μειώθηκε σε 103 χιλ. τόνους από 420 χιλ. τόνους το 2007.

Τα χρόνια της πανδημίας 2020-2021, η παραγωγή έχει μειωθεί σχεδόν στο μισό. Η παραγωγή το 2023 αναμένεται να φτάσει τα επίπεδα του 2019 (101 χιλ. τόνοι).

Το μερίδιο του πρωτογενούς αλουμινίου, άλλοτε το κύριο εξαγωγικό προϊόν του Τατζικιστάν, το 2022 στον συνολικό όγκο των εξαγωγών του Τατζικιστάν κατέλαβε μόλις 6,5%.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230214/talko-viruchila-za-schet-eksporta-pervichnogo-alyuminiya-140-millionov-dollarov>

➤ **Αποθέματα αντιμονίου στο Τατζικιστάν**

Σύμφωνα με το Υπουργείο Βιομηχανίας και Νέων Τεχνολογιών, τα αποθέματα αντιμονίου στο Τατζικιστάν ανέρχονται σε περίπου 600.000 τόνους. Η περιεκτικότητα σε αντιμόνιο στον φλοιό της γης, σύμφωνα με τα δεδομένα, είναι μόνο 0,2 mg / kg (0,2 mg ανά 1 κιλό), ενώ η μέση παγκόσμια περιεκτικότητα σε αντιμόνιο στον φλοιό της γης είναι 1 mg / kg.

Το Υπουργείο υποστηρίζει ότι σύμφωνα με επιβεβαιωμένα στοιχεία, το Τατζικιστάν κατέχει την τρίτη θέση στην Ασία, και ότι 11 κοιτάσματα αντιμονίου έχουν μελετηθεί μέχρι στιγμής.

Σύμφωνα με το Αμερικανικό Γεωλογικό Ινστιτούτο (USGS), το Τατζικιστάν είναι ο τρίτος μεγαλύτερος παραγωγός αντιμονίου στον κόσμο εδώ και αρκετά χρόνια. Και το 2019, η παραγωγή έφτασε τους 16.000 τόνους αυτού του ημι-μετάλλου. Μόνο η Ρωσία (30.000 τόνοι) και η Κίνα (100.00 τόνοι) παρήγαγαν μεγαλύτερους όγκους. Παράλληλα, η παραγωγή αντιμονίου στη Ρωσία παραμένει στα ίδια επίπεδα τα τελευταία χρόνια, ενώ στο Τατζικιστάν αυξάνεται.

Η συναφής παραγωγή στο Τατζικιστάν, το 2019 σε σύγκριση με το 2010, αυξήθηκε σχεδόν κατά 3 φορές, όπως και το μερίδιο της χώρας στην παγκόσμια παραγωγή.

Σημειώνεται, ότι το αντιμόνιο είναι κρίσιμο για την αμυντική βιομηχανία των ΗΠΑ. Χρησιμοποιείται σε πυρήνες σφαιρών, φυσιγγίων, βλημάτων, ακόμη και σε πυρηνικά όπλα, καθώς και για την παραγωγή άλλου στρατιωτικού εξοπλισμού, όπως συσκευές νυχτερινής όρασης. Η αμερικανική έκδοση του Defense News έγραψε ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες λαμβάνουν αντιμόνιο κυρίως από την Κίνα, σε μικρότερους όγκους από τη Ρωσία, «και το Τατζικιστάν ενισχύει τη θέση του στην παγκόσμια αγορά ως ο τρίτος μεγαλύτερος προμηθευτής αντιμονίου στον κόσμο».

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230209/minprom-utochnil-zapasi-surmi-v-tadzhikistane-mi-i-pravda-lideri>

➤ **Ο όγκος εξωτερικού εμπορίου του Τατζικιστάν το 2022 αυξήθηκε κατά 25,1%**

Σύμφωνα με την τελωνειακή υπηρεσία του Τατζικιστάν, το 2022, ο κύκλος εργασιών εξωτερικού εμπορίου του Τατζικιστάν ανήλθε σε 7,513 δις \$ ΗΠΑ, δηλαδή 1,508 δις \$ ΗΠΑ ή 25,1% περισσότερο από το 2021. Τότε ο τζίρος του εξωτερικού εμπορίου ανήλθε σε σχεδόν 6,5 δις \$ ΗΠΑ. Ειδικότερα, οι εισαγωγές αγαθών ανήλθαν σε 5,183 δις \$ ΗΠΑ, δηλαδή 965,1 εκατ. \$ ΗΠΑ ή 22,9% περισσότερες από το 2021, ενώ οι εξαγωγές ανήλθαν σε πάνω από 2,3 δις \$ ΗΠΑ, δηλαδή 543,1 εκατ. \$ ΗΠΑ ή 30,4% περισσότερο από το 2021.

Το 2022, το Τατζικιστάν πραγματοποίησε εξαγωγές-εισαγωγές με 109 χώρες του κόσμου.

Το εμπόριο με χώρες εκτός ΚΑΚ ανήλθε σε 3,626 δις \$ ΗΠΑ (1,568 δις \$ ΗΠΑ οι εξαγωγές, πάνω από 2 δις \$ ΗΠΑ οι εισαγωγές).

Στις εξαγωγές, τα κύρια εξαγόμενα αγαθά ήταν:

- ορυκτά και συμπυκνώματα - 31,4% (730,8 εκατ. \$ ΗΠΑ)
- αλουμίνιο - 6% (139,9 εκατ. \$ ΗΠΑ)
- ηλεκτρική ενέργεια - 4,6% (106,8 εκατ. \$ ΗΠΑ)
- φρούτα και λαχανικά - 2,2% (51,5 εκατ. \$ ΗΠΑ)
- τσιμέντο - 1,9% (44,4 εκατ. \$ ΗΠΑ) κ.λπ.

Ο κύριος όγκος των εξαγωγών πέφτει στο Καζακστάν με 20,8%, στην Κίνα με 15,8%, στην Τουρκία με 7,7%, στο Ουζμπεκιστάν με 7,7%, καθώς και στο Ιράν με 4,9%, στο Αφγανιστάν με 4,5%, στο Βέλγιο με 4,4% και στη Ρωσία με 3,8%.

Στη δομή των εισαγωγών, το κύριο μερίδιο των αγαθών είναι:

- προϊόντα πετρελαίου - 13,2% (681,6 εκατ. \$ ΗΠΑ)
- σιτάρι - 5,3% (329,1 εκατ. \$ ΗΠΑ)
- επιβατικά αυτοκίνητα - 4,5% (234 εκατ. \$ ΗΠΑ)
- προϊόντα ξυλείας - 2,2% (114,8 εκατ. \$ ΗΠΑ)
- ορυκτά λιπάσματα - 1,6% (80,4 εκατ. \$ ΗΠΑ) κ.λπ.

Η δομή των κύριων εισαγωγών δεν έχει μεταβληθεί. Η πρώτη πεντάδα περιελάμβανε τη Ρωσία με ποσοστό 30,6%, το Καζακστάν με 18,5%, την Κίνα με 16,2%, το Ουζμπεκιστάν με 7,6% και την Τουρκία με 3,3%.

Σύμφωνα με την Υπηρεσία, λόγω της επιδείνωσης της κατάστασης μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας, οι εισαγωγές αγαθών στο Τατζικιστάν με ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες μειώθηκαν κατά περισσότερα από 90,1 εκατ. \$ ΗΠΑ.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230215/vneshnetorgovii-oborot-tadzhikistana-v-2022-godu-velichilsya-na-251>

➤ **Η ΕΕ ενισχύει την αγροτική παραγωγικότητα στο Τατζικιστάν**

Το Έργο Ολοκληρωμένης Αγροτικής Ανάπτυξης (The Integrated Rural Development Project/TRIGGER), το οποίο χρηματοδοτείται από κοινού από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (BMZ), στοχεύει στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας της γεωργικής παραγωγής στο Τατζικιστάν βελτιώνοντας την ασφάλεια και τη βιωσιμότητα των υδάτων, την παραγωγικότητα επιλεγμένων αλυσίδων αξίας, υποστηρίζοντας την ανάπτυξη της αγοράς, την ετοιμότητα για εξαγωγές, καθώς και την προώθηση της επιχειρηματικότητας.

Το TRIGGER υποστήριξε τη ΜΚΟ «Συνοριακές Οικονομικές Σχέσεις» (Border Economic Relations) της περιοχής Sughd στη διοργάνωση συνάντησης εταίρων στο Khujand. Ως αποτέλεσμα της συνάντησης υπεγράφησαν 24 συμβάσεις / μνημόνια συνολικού ποσού άνω των 400 χιλ. σομονί για συνεργασία στην αγορά και πώληση σπόρων τομάτας, βιοχούμους (ο βιοχούμος, γνωστός και ως βερμικομπόστ, είναι προϊόν επεξεργασίας οργανικής ύλης (κοπριά, πεσμένα φύλλα, περιττώματα πτηνών κ.λπ), βιολογικών φυτοπροστατευτικών προϊόντων, ορυκτών λιπασμάτων, αποξηραμένων

φρούτων και γεωργικών μηχανημάτων. Καθώς και για την παροχή αγροτεχνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών για την επεξεργασία νωπών προϊόντων.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/society/20230222/es-povishaet-selskohozyaistvennuyu-proizvoditelnost-v-tadzhikistane>

➤ **Μια εταιρεία από το Ντουμπάι θα κατασκευάσει εργοστάσιο καπνού στο Τατζικιστάν**

Η Oxus Interasia FZCO, μια εταιρεία από το Ντουμπάι, σχεδιάζει να δημιουργήσει μια επιχείρηση για την παραγωγή προϊόντων καπνού στην επικράτεια της Ελεύθερης Οικονομικής Ζώνης "Dangara", που βρίσκεται στην ομώνυμη περιοχή στην περιοχή Khatlon του Τατζικιστάν.

Το σχέδιο της σχετικής επενδυτικής συμφωνίας εγκρίθηκε με Διάταγμα της Κυβέρνησης το Μάρτιο 2023. Σύμφωνα με αυτό, ο επενδυτής που προτίθεται να υλοποιήσει το επενδυτικό σχέδιο, θα διαθέσει τους απαραίτητους οικονομικούς, τεχνολογικούς, ανθρώπινους και λοιπούς πόρους και η Κυβέρνηση συμφωνεί να παράσχει ειδικό νομικό καθεστώς, συμπεριλαμβανομένου ειδικού φορολογικού και τελωνειακού καθεστώτος, για την υλοποίηση του έργου. Αναμένεται ότι ο επενδυτής θα διαθέσει 20 εκατ. \$ ΗΠΑ για την κατασκευή της επιχείρησης, στο αρχικό στάδιο. Η περίοδος υλοποίησης του πρώτου σταδίου του έργου είναι 18 μήνες.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230317/kompaniya-iz-dubaya-postroit-v-tadzhikistane-tabachnuyu-fabriku>

Ενέργεια-Περιβάλλον

➤ **Το Τατζικιστάν θα αναπτύξει την ηλιακή και την αιολική ενέργεια λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους παγετώνες**

Με το Κυβερνητικό Διάταγμα που εγκρίθηκε στις 2 Μαρτίου τ.ε. το Υπουργείο Ενέργειας του Τατζικιστάν και τα αρμόδια Υπουργεία και Υπηρεσίες προγραμματίζουν να λάβουν πρακτικά μέτρα για την κατασκευή ηλιακών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής στις περιοχές της χώρας.

Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία της χώρας, το 2022 περίπου 21,4 δις κιλοβατώρες ηλεκτρικής ενέργειας παρήχθησαν στη χώρα. Ειδικότερα, το 93,1% της ηλεκτρικής ενέργειας παράγεται από υδροηλεκτρικούς σταθμούς (ΥΗΡ), περίπου το 6,9% από θερμοηλεκτρικούς σταθμούς και το 0,001% προέρχεται από την ηλιακή ενέργεια.

Το υδροηλεκτρικό δυναμικό του Τατζικιστάν, σύμφωνα με το Υπουργείο Ενέργειας, είναι 527 δις κιλοβατώρες ηλεκτρικής ενέργειας ετησίως, εκ των οποίων μόνο το 4% περίπου χρησιμοποιείται επί του παρόντος. Σύμφωνα με αυτόν τον δείκτη, η δημοκρατία κατατάσσεται όγδοη στον κόσμο μετά την Κίνα, τη Ρωσία, τις ΗΠΑ, τη Βραζιλία, το Ζαΐρ, την Ινδία και τον Καναδά και πρώτη στην Κεντρική Ασία.

Σύμφωνα με την Υπηρεσία Υδρομετεωρολογίας του Τατζικιστάν, η διάρκεια της ηλιοφάνειας στη χώρα κυμαίνεται μεταξύ 2.100 και 3.166 ωρών ετησίως και ο αριθμός των ηλιόλουστων ημερών ανά έτος κυμαίνεται από 260 έως 300. Η δυνατότητα χρήσης ηλιακής ενέργειας στο Τατζικιστάν, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Υπουργείου Ενέργειας της Δημοκρατίας, ανέρχεται σε 3.103 δις kWh ετησίως. Το αιολικό ενεργειακό δυναμικό της χώρας, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ένωσης Ηλεκτρολόγων Μηχανικών, κυμαίνεται από 30 έως 100 δις kWh ετησίως.

Είναι γνωστό ότι το νερό που χρησιμοποιείται στα εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας προέρχεται από παγετώνες, οι οποίοι δυστυχώς λιώνουν ραγδαία τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με τον Υπουργό Ενέργειας και Υδάτινων Πόρων του Τατζικιστάν, Νταλέρ Τζούμα, οι παγετώνες του Τατζικιστάν έχουν χάσει το 30% του όγκου τους τον περασμένο αιώνα, και όσον αφορά την προσαρμογή στη σημερινή πραγματικότητα, η χώρα σχεδιάζει να αυξήσει την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω της εισαγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και η εγκατεστημένη ισχύς

παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ηλιακή και αιολική ενέργεια έως το 2030 θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 700 MW.

<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230322/tadzhikistan-iz-za-poteri-lednikov-budet-razvivat-solnechnuyu-i-vetrovuyu-energetiku>

- **Η Κυβέρνηση του Τατζικιστάν θα λάβει 5 εκατ. \$ ΗΠΑ για να στηρίξει το υ/η έργο Rogun**
Η Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) θα παράσχει 5 εκατ. \$ ΗΠΑ σε δωρεάν βοήθεια για την αποτελεσματική υλοποίηση του έργου κατασκευής του υδροηλεκτρικού σταθμού HPP Rogun. Σημειώνεται ότι η επιχορήγηση σχεδιάζεται να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της οικονομικής και εμπορικής βάσης του έργου, την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για τη βελτίωση της ασφάλειας του φράγματος, την περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα του έργου.
Η καθαρή ηλεκτρική ενέργεια από τον HPP Rogun εκτιμάται ότι θα συμβάλει στη μείωση της εξάρτησης των ενεργειακών συστημάτων της Κεντρικής Ασίας από ορυκτά καύσιμα (υδρογονάνθρακες).
Στις τρεις χώρες της περιοχής με τις μεγαλύτερες οικονομίες (Καζακστάν, Ουζμπεκιστάν και Τουρκμενιστάν), το 80-90% της ηλεκτρικής ενέργειας παράγεται από θερμοηλεκτρικούς σταθμούς, όπου χρησιμοποιούνται ως καύσιμο το φυσικό αέριο, το μαζούτ, ο άνθρακας, η τύρφη και το ντίζελ.
Στο Τατζικιστάν, σύμφωνα με επίσημες στατιστικές, το 2022, περίπου το 93% της ηλεκτρικής ενέργειας παρήχθη από υδροηλεκτρικούς σταθμούς.
Στα μέσα Ιανουαρίου, η Παγκόσμια Τράπεζα ανακοίνωσε την παροχή δωρεάν τεχνικής βοήθειας ύψους 15 εκατ. \$ ΗΠΑ για το HPP Rogun.
Το Υπουργείο Ενέργειας του Τατζικιστάν ανέφερε ότι θα απαιτηθούν τουλάχιστον 5 δις \$ ΗΠΑ για την πλήρη υλοποίηση του έργου Rogun. Η Κυβέρνηση διαπραγματεύεται την προσέλκυση επενδύσεων από διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς για την ολοκλήρωση του έργου.
<https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230203/pravitelstvo-tadzhikistana-poluchit-5-millionov-dlya-podderzhki-rogunskogo-proekta>

- **Οι εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας τον Ιανουάριο υπερέβησαν τα 4,3 εκατ. \$ ΗΠΑ**
Τον Ιανουάριο 2023, η χώρα προμήθευσε ηλεκτρική ενέργεια σε γειτονικές χώρες με αξίας άνω των 4,3 εκατ. \$ ΗΠΑ, που είναι σχεδόν 50% (πάνω από 1,4 εκατ. \$ ΗΠΑ) περισσότερο από τον Ιανουάριο του 2022 (1,3 εκατ. \$ ΗΠΑ περισσότερο σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο 2022), αναφέρει η Στατιστική Υπηρεσία της Δημοκρατίας.
Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία, το 2022 η χώρα εξήγαγε ηλεκτρική ενέργεια αξίας άνω των 106 εκατ. \$ ΗΠΑ (10,6% περισσότερο από το 2021).
Σημειώνεται ότι ο πληθυσμός του Τατζικιστάν, στις αγροτικές περιοχές, λαμβάνει περιορισμένες ποσότητες ενέργειας από την αρχή της περιόδου φθινοπώρου-χειμώνα. Η εταιρεία Barki Tojik αρνιόταν τους περιορισμούς για μεγάλο χρονικό διάστημα, αλλά στα τέλη Ιανουαρίου ανακοίνωσε την εισαγωγή περιορισμένης παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, από την 1^η Φεβρουαρίου, λόγω έλλειψης όγκου υδάτων και ενεργειακών πόρων.
<https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20230220/za-schet-yanvarskogo-eksporta-elektrichestva-tadzhikistan-poluchil-svishe-43-millionov>

Εμπόριο αγαθών Ελλάδας-Τατζικιστάν 2022

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο όγκος εμπορίου Ελλάδας-Τατζικιστάν το 2022 ανήλθε σε €580,94 χιλ. έναντι €733,8 χιλ. το 2021 (-26,31%). Το εμπορικό ισοζύγιο

παρουσίασε σημαντικό πλεόνασμα υπέρ της χώρας μας, ανερχόμενο σε €+114,35 χιλ., έναντι ελλείμματος €-504,8 χιλ. το 2021 (Πίνακας 1).

Ακολουθεί αναλυτικότερη παρουσίαση των ε/εξαγωγών και εισαγωγών:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Εμπόριο Ελλάδας-Τατζικιστάν (2021-2022)			
	2021	2022	2022/2021 (Μεταβολή)
Ελληνικές Εξαγωγές	114.498	347.647	+203,63%
Ελληνικές Εισαγωγές	619.303	233.296	-165,46%
Όγκος Εμπορίου	733.801	580.943	-26,31%
Εμπορικό Ισοζύγιο	-504.805	+114.351	Διαμόρφωση πλεονάσματος έναντι ελλείμματος
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ		[Επεξεργασία Γρφ.ΟΕΥ ΜΟΣΧΑΣ]	Ποσά: Ευρώ

Οι ελληνικές εξαγωγές προς το Τατζικιστάν το 2022 ανήλθαν σε €347,64 χιλ. έναντι €114,50 χιλ. το 2021 (+203,63%).

Η σύνθεση των ελληνικών εξαγωγών προς το Τατζικιστάν, αναλόγως αξίας, είχε ως εξής:

- πέτρες για λάξευση ή την οικοδομική (69,02%),
- εμπιστευτικά προϊόντα (13,05%),
- κουτιά, κιβώτια (10,6%),
- αεραντλίες ή αντλίες κενού (4,82%).

Οι ελληνικές εξαγωγές του 2022, σε ανάλυση 4ψήφιου κωδικού συνδυασμένης ονοματολογίας και κατά φθίνουσα σειρά, είχαν ως εξής (Πίνακας 2):

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 Σύνθεση Ελληνικών Εξαγωγών προς Τατζικιστάν (11μηνo 2022)				
CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΞΙΑ_€	ΠΟΣΟΤ_ΚGR	Συμμετοχή % Σε Αξία
6802'	Πέτρες κατάλληλες για λάξευση ή για την οικοδομική, φυσικές, άλλες από σχιστόλιθο, επεξεργασμένες και τεχνουργήματα από αυτές.	239 938	15 280	69,02%
99SS'	λοιπά προϊόντα	45 356	6 130	13,05%
4819'	Κουτιά, κιβώτια, σάκοι, σακίδια, χωνιά και άλλες συσκευασίες από χαρτί, χαρτόνι, χαρτοβάμβακα ή επίπεδες επιφάνειες από ίνες	36 845	20 356	10,60%
8414'	Αεραντλίες ή αντλίες κενού (εκτός των ανυψωτών μειγμάτων αερίων αντλίες γαλακτώματος, καθώς και εκτός από τους ανεγκυστήρες και	16 743	135	4,82%
8481'	Ρυθμιστικοί κρουνοί και παρόμοιες συσκευές για άκαμπτους ή εύκαμπτους σωλήνες, ατμολέβητες, δεξαμενές, κάδους ή παρόμοια	4 550	44	1,31%
6805'	Λειαντικές ύλες, φυσικές ή τεχνητές, σε σκόνη ή σε κόκκους, προσαρμοσμένες πάνω σε υπόθεμα από υφαντικές ύλες, χαρτί,	3 114	178	0,90%
6203'	Κουστούμια, σύνολα, σακάκια, παντελόνια μακριά (ό. συμπ. τα παντελόνια μέχρι το γόνατο και παρόμοια παντελόνια), φόρμες με	645	2	0,19%
5209'	Υφάσματα από βαμβάκι, περιεκτικότητας κατά βάρος σε βαμβάκι >= 85%, με βάρος κατά τ.μ. > 200 g	254	1	0,07%

3926'	Τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες ή από άλλες ύλες των κλάσεων 3901 έως 3914, π.δ.κ.α.	192	2	0,06%
8467'	Εργαλεία χειρωνακτικού χειρισμού, λειτουργίας με πεπιεσμένο αέρα, υδραυλικής λειτουργίας ή με αυτοδύναμο μη ηλεκτρικό κινητήρα,	8	1	0,00%
6109'	Τι-σερτ και φανελάκια, πλεκτά	2	6	0,00%
	Σύνολα	347.647	42.135	100,00%

Οι μεταβολές σε όρους αξίας των κυριότερων ε/εξαγωγών, περιόδου 2021-2022, ανά κωδικό, ήσαν:

- #8414: Αεραντλίες ή αντλίες κενού (+639,86%),
- #9990: **Εμπιστευτικά προϊόντα (-13,53%),**
- #6802: Πέτρες κατάλληλες για λάξευση ή την οικοδομική (καταγράφηκαν εξαγωγές το 2022, αλλά όχι το 2021),
- #2515: Μάρμαρα, τραβερτίνες, ασβεστόλιθοι (δεν καταγράφηκαν εξαγωγές το 2022, μόνον το 2021),
- #3004: Φάρμακα (δεν καταγράφηκαν εξαγωγές το 2022, μόνον το 2021).

Οι ελληνικές εισαγωγές από το Τατζικιστάν του 2022, ανήλθαν σε €233,2 χιλ. έναντι €619,3 χιλ. το 2021 (-165,46%) και αφορούσαν μόνον το βαμβάκι (κωδικός 5201). Οι ε/εισαγωγές του 2021 αφορούσαν, αναλόγως συμμετοχής αξίας, το βαμβάκι (95,02%) και τις συσκευές τεχνητού κλίματος (4,98%).

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ / ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΕΥ

1. Σε περίπτωση αναδημοσίευσης, παρακαλείστε όπως αναφέρεται η πηγή.
2. Εφ' όσον δεν επιθυμείτε πλέον να λαμβάνετε τα Ενημερωτικά Δελτία του Γραφείου ΟΕΥ-Μόσχας, παρακαλείστε όπως αποστείλετε σχετικό μήνυμα στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μας (ecocom-moscow@mfa.gr).
3. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται από το Υπουργείο Εξωτερικών, παρέχονται από τα υποκείμενα αυτών εκουσίως και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για παροχή ενημέρωσης τους ή για στατιστικούς σκοπούς. Η διαχείριση και προστασία των προσωπικών δεδομένων υπόκειται στα οριζόμενα στο εθνικό, κοινοτικό και διεθνές δίκαιο σχετικά με την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εκάστοτε ισχύει (Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων από το Υπουργείο Εξωτερικών: βλ. <http://www.agora.mfa.gr/prostasia-prosopikon-dedomenon>).
4. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο παρόν Ενημερωτικό Δελτίο προέρχονται τόσο από επίσημες πηγές (Κρατική Στατιστική Υπηρεσία, Κεντρική Τράπεζα, ιστοσελίδες Υπουργείων και δημοσίων φορέων κ.α.), όσο και από ειδήσεις σε έντυπα και άλλα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και από ενημέρωση από το οικείο Γραφείο Ευρ. Αντιπροσωπείας. Το Γραφείο ΟΕΥ τηρεί επιφύλαξη ως προς τις ειδησεογραφικές πηγές για τις οποίες δεν εγγυάται την ακρίβειά τους.